

JONGEREN KUNNEN NIET OMGAAN MET DIGITAAL GELD

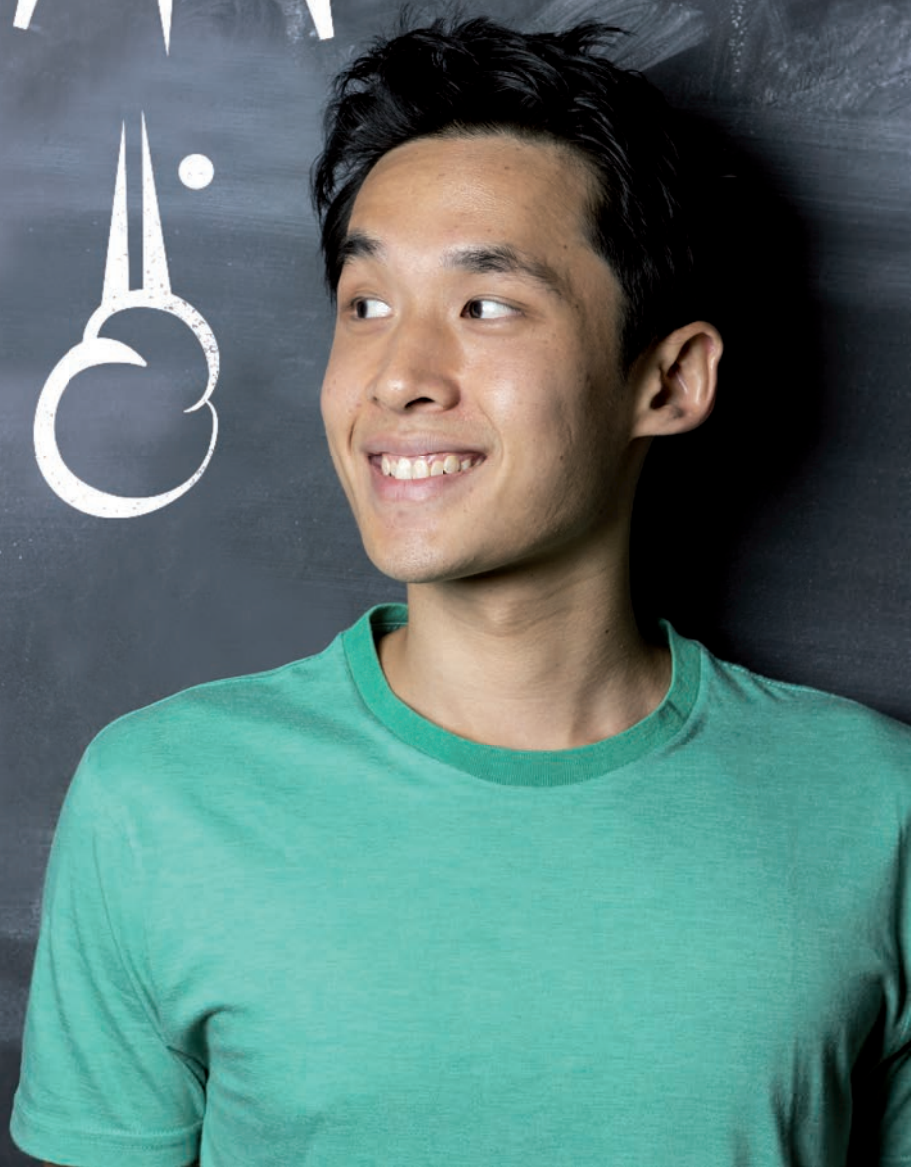
LESHANDLEIDING

NIVEAU

vmbo 2^e en 3^e leerjaar.

VAKGEBIEDEN

burgerschap/maatschappijleer, Nederlands.

DOELSTELLING

Met deze les worden doelen bereikt die aansluiten op referentieniveau 2F en 3F mondelinge taalvaardigheid:

DISCUSSIE EN DEBAT

De leerling kan in een discussie:

- › een probleem verhelderen
- › overtuiging of mening geven
- › instemmen of afkeuren

SPREKEN

- › de leerling kan meningen, verwachtingen en gevoelens beschrijven
- › de leerling kan redenen en verklaringen geven voor eigen meningen, plannen en handelingen

INHOUDELIJK

- › de leerling wordt zich meer bewust van de waarde van digitaal geld en zijn uitgavenpatroon
- › de leerling realiseert zich dat met iedere handeling op zijn smartphone/mobiele telefoon geld wordt uitgeven
- › de leerling maakt kennis met het thema telecomschulden

ORGANISATIE

De les duurt 75 - 90 minuten. De les bestaat uit 5 fasen die in 2 delen gegeven kan worden:

- › **deel 1:** opzettefase, beeldvormingsfase en meningsvormende fase
- › **deel 2:** schema invullen van de meningsvormende fase, verdiepingsfase en evaluatiefase

WERKVORMEN

Discussie in partijen, meningsvormend en adviserend voor medeleerlingen.

NODIG

- › poster met DKJL-spelregels om op te hangen in de klas
- › voor elke leerling of elk tweetal de werkbladen 'jongeren kunnen niet omgaan met digitaal geld'

OPZETFASE

(5 MIN.):

U vertelt de leerlingen over de Week van het geld. “De Week van het geld is bedoeld om leerlingen te leren omgaan met geld. Ik ben vooral heel benieuwd naar wat jullie weten en wat jullie mening is over dit onderwerp. Aan het eind van deze les gaan we met elkaar in debat over hoe jongeren omgaan met digitaal geld.”

ZIE VRAAG 1 VAN HET WERKBLAD

U vraagt of de leerlingen vraag 1 van het werkblad voor zich willen nemen. “Jullie krijgen 1 minuut om zoveel mogelijk antwoorden op het werkblad te noteren.”

Laat de leerlingen naar hun inventarisatie kijken.

BEELDVORMINGSFASE

(30 MIN.):

U laat de leerlingen kort met elkaar overleggen over wat ze hebben opgeschreven. Hierna vraagt u de leerlingen om de gegevens van Nibud voor zich te nemen.

U vraagt:

“Wat valt je op? Zijn er verschillen tussen jou en de ‘gemiddelde scholier’? Kun je dat uitleggen? Wat is jouw conclusie?”

Stimuleer de leerlingen om te zeggen:

“Ik vind... omdat... bijvoorbeeld...”

“Hoe betaal je nou al die dingen?”

Maak samen met de leerlingen vraag 2 van het werkblad.

ZIE VRAAG 2 VAN HET WERKBLAD

“Wat gebruiken jullie het meest? En waarom?”

ZIE VRAAG 3 VAN HET WERKBLAD

Nodig de leerlingen uit om viertallen te vormen en vraag ze om samen het schema op het werkblad in te vullen.

Vraag de leerlingen:

- › met welke van deze soorten betalingen geef jij het makkelijkst je geld uit? Zijn er verschillen?
- › hoe zit dat met jouw koopgedrag?
- › wat zijn financiële verleidingen?
- › kun je daar een voorbeeld van geven?

U trekt een conclusie op basis van de bevindingen van de leerlingen.

Bijvoorbeeld:

- › dus sommigen van jullie geven makkelijker geld uit in een app-store dan cash in een winkel.
- › heb je tips voor je medeleerlingen?
- › stel je voor dat jouw broertje schulden heeft omdat hij te hoge kosten maakt, bijvoorbeeld door altijd de nieuwste smartphone te willen en hoge buitenbundelkosten te maken. Wat zou je hem adviseren?
- › wat zijn jouw do's en don'ts?
- › hoe voorkom je dat je te makkelijk geld uitgeeft aan minder nuttige zaken?

NOTEER DIE BIJ VRAAG 4 EN 5 VAN HET WERKBLAD

MENINGSVORMENDE FASE (20 MIN.):

U presenteert de stelling: "Jongeren kunnen niet goed omgaan met digitaal geld."

De leerlingen nemen vraag 6 van het werkblad voor zich en u legt deze uit door het geven van een denkdemostratie:

"Ik vind... omdat... bijvoorbeeld... dus..."

Benadruk dat dit niet uw eigen mening is, maar een voorbeeld.

Vraag nu of een leerling een demonstratie kan geven van een tegenargument en vraag naar: **"Ik vind... omdat... bijvoorbeeld... dus..."**

De leerlingen krijgen 6 tot 8 minuten om vraag 6 van het werkblad te maken. Dit mag in tweetallen. Geef verlengde instructie aan leerlingen die hulp nodig hebben.

VERDIEPINGSFASE

(25 MIN.):

Voorafgaand aan het debat bespreekt u kort de DKJL-spelregels die u belangrijk vindt. U vraagt welke spelregel de leerlingen het belangrijkste vinden. Deze spelregel staat vandaag centraal.

U vraagt welke leerlingen de stelling willen verdedigen. Vraag hen om hun stoel mee te nemen en een rij te vormen in het midden van het lokaal. U vraagt welke leerlingen de stelling willen aanvallen. Vraag hen om in rijen tegenover de verdedigende partij te gaan zitten. Zo ontstaan 2 rijen met bij voorkeur zo'n 2 meter daartussen. Zorg ervoor dat de leerlingen elkaar aan kunnen kijken.

Bij deze discussie in partijen is de regel: **"Sta op als je iets wilt zeggen"**. Vraag hoe u ervoor kunt zorgen dat iedereen in de discussie het woord krijgt en maak afspraken.

U bent de gespreksleider en start het debat. Hiervoor zet u de online-stopwatch op 12 tot 15 minuten ([online-stopwatch.com](https://www.online-stopwatch.com)). Als het nodig is, last u een time-out in voor coaching en feedback of bijvoorbeeld om enkele belangrijke feiten aan te dragen. Valt de discussie stil, breng deze dan weer op gang door het stellen van enkele subvragen.

SUBVRAGEN:

- › check jij weleens online je banksaldo?
- › welke afwegingen maak je om wel of niet iets te kopen?
- › doe jij weleens een impulsaankoop? Wat zijn daarvan de gevolgen?
- › hoe 'gevaarlijk' is een online aankoop?
- › hoe 'gevaarlijk' is een app-store?
- › heb je een telefoonabonnement? Blijf je binnen je bundel en ben je niet meer geld kwijt?
- › vind je dat je met iedere handeling met je telefoon geld uitgeeft?

EVALUATIEFASE

(5 MIN.):

U blikt terug op de les en de discussie en u vraagt:

"Is jouw mening over het onderwerp door de discussie veranderd?"

Wat vonden jullie van het debat? Wat ging goed en wat kan er beter?"

Vraag ten slotte of de leerlingen de zin af willen maken:

"Ik wist nog niet dat..."

Geef denktijd en wijs hierna een flink aantal leerlingen aan.

ANTWOORDENBLAD

ANTWOORDEN VRAAG 2

- › automatisch afschrijven
- › acceptgiro
- › betalen met plastic: creditcard, pin of chip
- › betalen met mobiel/internet, bijvoorbeeld iDEAL
- › betalen met Bitcoins
- › betalen met online betaalsystemen zoals PayPal
- › betalen met creditcard: nu afrekenen maar pas later betalen
- › koop op afbetaling: maandelijks betalen voor iets dat je nu al krijgt
- › prepaid: betalen voor iets dat je over een periode op kunt maken

MOGELIJKE ANTWOORDEN VRAAG 3

Soort betaling	Voordeel	Nadeel
Cash op zak	Je geeft 100 euro cash minder snel uit dan met plastic. We voelen met cash (vooral grote biljetten) meer 'betaalpijn'. Je weet wat je uitgeeft, je ziet precies wat waar naar toe gaat en raakt het overzicht minder makkelijk kwijt. Immers: op = op.	Het contante geld raakt op, neemt ruimte in en loopt het risico gestolen te worden.
Pinnen in een winkel	Je hoeft alleen je pasje mee te nemen. Je kunt overal pinnen.	Je hebt minder overzicht over wat je uitgeeft want je weet niet direct of je nog geld hebt of niet.
Betalen in een app-store	Heel gemakkelijk, je hoeft niets te doen om iets te kopen.	Je kunt achteraf geconfronteerd worden met erg hoge kosten omdat je vergat dat je geld uitgaf.
Online betalen	Het is heel makkelijk om zo te betalen, met wat informatie en een paar klikken heb je betaald.	Je hebt minder overzicht over wat je uitgeeft en je weet niet direct of je nog geld hebt of niet.
Prepaid	Je weet precies wanneer je geld op is en je kunt niet meer uitgeven dan je hebt.	Je moet naar een winkel of website om je tegoed op te waarderen waarna je weer verder kunt met bellen of shoppen.
Automatisch overmaken	Je vergeet niet te betalen, het gaat automatisch.	Je hebt minder overzicht over je uitgaven en kunt dus snel rood komen te staan.
Creditcard	Je kunt geld uitgeven als je geld op is.	Je moet het terug betalen, met rente.

DE SPELREGELS

1. **LUISTER NAAR ELKAAR**
2. **LAAT ELKAAR UITPRATEN**

3. **IEDEREEN IS GELIJK**
4. **PROBEER IEDERS MENING TE BEGRIJPEN**
Probeer je mening los te koppelen van de persoon. Zo ga je beter in op de inhoud en reageer je je frustraties niet af op een ander.
5. **PAS OP VOOR VRIENDJESPOLITIEK**
6. **BLIJF BIJ HET ONDERWERP**

7. **WEES EERLIJK OVER DE FEITEN**
8. **WEES KRITISCH**

Bedenk steeds: wat vind ik ervan?
Is het waar wat een ander zegt?

9. **GEBRUIK ZOVEEL MOGELIJK DE IK-BOODSCHAP EN ABC'S**
10. **WEES JE BEWUST VAN JE LICHAAMSTAAL EN STEMGEBRUIK**

Je stem verheffen mag niet. Daarmee ontkracht je wat je zegt.